

Levenslang leren; ervaring opdoen in alle rollen binnen het vo

Interview met Hans Schapenk

Na een indrukwekkende onderwijscarrière van maar liefst 40 jaar gaat Hans Schapenk met pensioen. Zijn professionele pad heeft hem geleid van diverse onderwijsinstellingen naar zijn laatste werkplekken bij Scholengroep Rijk van Nijmegen en vervolgens voCampus. In dit interview geven we een beeld van zijn rijke loopbaan en persoonlijke ervaringen in het onderwijs.

2022: Hans op vakantie in Zurich

Hans als docent - geschiedenis en maatschappijleer

Na zijn eindexamen vwo koos Hans voor een studie geschiedenis, zonder aanvankelijke ambitie om in het onderwijs te werken. Zijn brede belangstelling bleek echter al snel uit zijn keuze om extra vakken zoals sociologie, massacommunicatie en politicologie te volgen. Door zijn natuurlijke overwicht en het gemak waarmee hij voor groepen sprak, werd hij al snel getipt voor het onderwijs.

In de periode 1982-1983, toen de arbeidsmarkt na een grote sanering moeilijk was, bleek het lastig om een vaste baan te vinden. Daarom begon Hans als invaller in Raalte, waar hij zijn passie voor het onderwijs verder ontdekte. "Als docent stelde ik hoge eisen aan mijn lesvoorbereiding, zodat ik in de klas ruimte had voor het sociale aspect van het onderwijs. Ik heb eigenlijk nooit problemen met het klassenmanagement gehad. Via interactieve werkvormen en inzet van beeld (aspecten zoals journaal en deeltjes van historische films) probeerde ik de leerlingen te binden en te boeien. Delen van films, zoals Ben-Hur, boden een uitstekende manier om de leerlingen echt in de sfeer van de Romeinse tijd te brengen."

Hans als teamleider

Op 32-jarige leeftijd wordt Hans al teamleider. Met een scherp oog voor teamdynamiek stuurt hij mentoren aan en hecht hij waarde aan een veilig werkklimaat waar mensen zich prettig voelen. Hans ontdekt dat leiderschap soms een lastig pad is. Waar hij vroeger close was met zijn collega's, bijna als vrienden, merkt hij nu dat zijn rol als teamleider onvermijdelijk wat afstand schept.

Ondanks zijn leidinggevende rol blijft Hans de verbinding met leerlingen koesteren. Hij ziet excursies als kostbare gelegenheden voor ontmoeting en uitwisseling, waarbij hij niet alleen begaan is met de inhoudelijke kant, maar vooral met de menselijke dimensie. "Wanneer mijn agenda het toestond, ging ik altijd graag mee," vertelt hij. "Die momenten buiten de schoolmuren waren bij uitstek geschikt om werkelijke verbindingen te smeden - zowel met leerlingen als met collega's." In deze uitstapjes ziet hij meer dan een educatieve activiteit: het zijn cruciale momenten van ontmoeting, wederzijds begrip en informele uitwisseling.

Hans als directeur

De overstap naar directeur betekende voor Hans een ingrijpende verschuiving in zijn professionele leven. "Het directeurschap deed me de directe verbinding met leerlingen missen," erkent hij eerlijk. Om die band te behouden, gaf hij bewust enkele uren per week les en liep hij tijdens pauzes rond om actief contact te zoeken met leerlingen. Deze momenten waren voor hem essentieel om voeling te houden met de kern van het onderwijs.

Tegelijkertijd ontdekte hij de complexe kant van zijn nieuwe rol: plotseling was hij verantwoordelijk voor financiën, onderhoudszaken, ondersteunend personeel en bestuurlijke contacten. Hij leerde over schoolexploitatie en de verstrekende gevolgen van financiële beslissingen. Maar deze nieuwe verantwoordelijkheden hadden ook een persoonlijke tol: de functie bracht een gevoel van eenzaamheid met zich mee en de psychische druk werd merkbaar zwaarder.

In Zwolle opende zich voor Hans een nieuw onderwijslandschap met praktijkonderwijs en vmbo b/k, dat fundamenteel verschilde van zijn eerdere werkervaring. Deze nieuwe onderwijscontext confronteerde hem met de onbevongen spontaniteit van leerlingen, maar legde ook de complexe maatschappelijke uitdagingen bloot die een genuanceerde en flexibele pedagogische benadering vereisten.

Juist in deze periode ontdekte hij het cruciale belang van het welzijn van kinderen, geïnspireerd door de praktisch ingestelde docenten om hem heen. Hij leerde een essentiële vaardigheid: het verdelen van zijn aandacht, zodat hij recht kon doen aan zowel de behoeften van leerlingen en docenten als de onderwijskundige doelstellingen.

Hans als bestuurder

Hans' reis als directeur van meerdere scholen markeerde een fase van bestuurlijke verdieping. Geleidelijk verschoof zijn perspectief van schoolniveau naar een bredere, meer strategische blik, waarbij het gemeenschappelijke belang steeds centraler kwam te staan.

Zijn benoeming tot bestuurder bleek echter een volgende transformatie te zijn: plotseling bevond hij zich in een complexer speelveld met samenwerkingsverbanden, waar hij moest navigeren tussen concurrerende bestuurders en waar zijn professionele reikwijdte aanmerkelijk toenam.

Hans ziet deze periode als een katalysator voor persoonlijke en professionele groei. "Mijn perspectief is fundamenteel verbreed," vertelt hij, "Ik heb letterlijk buiten mijn eigen grenzen leren kijken." Deze verruiming van blik vertaalde zich concreet in zijn werk bij NEC maatschappelijk en zijnactieve betrokkenheid bij de realisatie van de techniekhal in Nijmegen. Deze initiatieven beschouwt hij niet als losstaande projecten, maar als organische voortzettingen van zijn onderwijswerk.

Hans typeert zijn leiderschapsstijl als collegiaal en samenwerkingsgericht, waarbij hij samen met Ger de organisatie heeft geleid vanuit een niet-hiërarchische visie. "We hebben bewust gekozen voor een aanpak waarbij samenwerking centraal staat," reflecteert hij. Zijn directe communicatiestijl erkent hij als soms confronterend, maar benadrukt dat zijn onderliggende intentie altijd verbinding is geweest. Als erfenis laat hij een veerkrachtige, toekomstbestendige organisatie na. Met trots wijst hij op de rijke onderwijsdiversiteit in Nijmegen, waarbij hij de onderlinge steun en samenwerking ziet als sleutel tot behoud en bloei van dit onderwijslandschap.

Belangrijke les

Hans kijkt zonder enige spijt terug op zijn professionele pad. "Mijn werkzame leven vervult me met groot genoeg," zegt hij met overtuiging. Tegelijkertijd uit hij zijn bezorgdheid over de heersende beeldvorming rond het onderwijs. Hij signaleert een pessimistische beeldvorming die zich richt op werkdruk, lastige leerlingen en mondige ouders.

Daarmee contrasteert hij zijn eigen passie: "Het is cruciaal om de essentie van onderwijswerk zichtbaar te maken - het onbeschrijflijke plezier van werken met kinderen, de impact die je kunt hebben, de liefde voor je vak." Hans' boodschap is helder en inspirerend: wees trots op je rol als onderwijsprofessional en straal dat uit. Hij ziet onderwijs niet als een last, maar als een voorrecht - een perspectief dat hij graag wil overbrengen op huidige en toekomstige onderwijsmensen.

Hans op de tribune bij zijn hobby voetbal: aanwezig bij een wedstrijd van Dortmund